

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної
програми «Стоматологія»
« 18 » червня 2025 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради
міжнародного факультету
Протокол від 20 червня 2025 № 11

СИЛАБУС

Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології
вибіркова дисципліна

рівень вищої освіти

галузь знань

спеціальність

кваліфікація освітня

кваліфікація професійна

освітньо-професійна програма

форма навчання

курс та семестр вивчення

навчальної дисципліни

другий (магістерський)

рівень вищої освіти

22 «Охорона здоров'я»

221 «Стоматологія»

магістр стоматології

лікар-стоматолог

«Стоматологія»

денна

2 курс, IV семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри

пропедевтики терапевтичної стоматології

Протокол від 18 червня 2025 № 20

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Ткаченко Ірина Михайлівна, д.мед.н., професор Марченко І.Я., к.мед.н., доцент Шундрик М.А., к.мед.н., доцент Павленко С.А., к.мед.н., доцент Назаренко З.Ю., к.мед.н., доцент Ляшенко Л.І., к.мед.н., асистент Водоріз Я.Ю., доктор філософії, доцент Дворник А.М., доктор філософії, доцент Брайло Н.М., асистент
Профайл викладачів	https://prop-terstom.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	(0532)635677
E-mail:	propterstom@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://prop-terstom.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3 кредити/90 год, із них:

Практичні (год.) – 30 год

Самостійна робота (год). – 60 год

Вид контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

Важливою умовою успішного навчального процесу є особисте дотримання кожним здобувачем вищої освіти правил поведінки, прийнятих в університеті та в суспільстві. Здобувач вищої освіти університету, як майбутній лікар, повинен мати високий рівень культури поведінки, поводити себе гідно, тактовно, зберігати витримку і самоконтроль. Здобувач вищої освіти повинен вчасно приходити на заняття без запізнь, повинен бути одягнений у відповідну медичну форму (білий халат або хірургічний костюм, змінне взуття та медична шапочка). Здобувач вищої освіти не повинен порушувати графік навчального процесу, приходити на заняття з конспектом і підготовленим по темі заняття, не допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин. Здобувач вищої освіти, який допустив пропуски занять без поважної на те причини, зобов'язаний у триденний термін після виходу на заняття звернутися в деканат із заявою на ім'я декана про дозвіл на відпрацювання та відпрацювати його протягом тижня.

Протягом заняття здобувач вищої освіти не повинен виходити з аудиторії без дозволу викладача; користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача, займатися сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувачів вищої освіти та заважати викладачу.

При організації освітнього процесу в ПДМУ здобувач вищої освіти та викладачі діють відповідно до:

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf).

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzlWNR8pBu.pdf?_ga=2.59903205.936202431.1630406748-648365662.1630406748)

Правила внутрішнього розпорядку для здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/OaN2nwysLPFAUDRvuDPvFSpzM1j9E9CwQQkgr93b.pdf).

Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/BGUZVLhZvFmIMvpYzHnEFfb9IIwhTrEjOaaFdpTd.pdf)

Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/d2v3WhcBOWnuedYRoBKRe7k1xnl4KtbB2r2NR2CG.pdf) та інш.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

«Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» – це вибіркова дисципліна, яка є більш поглибленим та ширшим курсом пропедевтики терапевтичної стоматології з детальним вивченням сучасних, більш технологічних методик та підготовчим передклінічним курсом терапевтичної стоматології – дисципліни, методи якої спрямовані на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами без хірургічних втручань.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Вивчення дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» базується на попередньо отриманих здобувачами вищої освіти знаннях з анатомії людини, гістології, цитології, ембріології, медичної і біологічної фізики, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, пропедевтики терапевтичної стоматології.

Постреквізити (дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни).

Вибіркова дисципліна «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» закладає фундамент для більш глибокого та широкого вивчення основних стоматологічних дисциплін, а саме терапевтичної, хірургічної, ортопедичної стоматології та формування умінь застосовувати отримані знання в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення вибіркової дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» є поглиблення знань та отримання професійних

компетенцій для підготовки здобувачів вищої освіти до роботи в клініці сучасної терапевтичної стоматології з лікування хвороб, пов'язаних з ушкодженням зубів.

Основними завданнями вивчення вибіркової дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» є:

- отримати знання і навички, необхідні для сприяння сталому розвитку й способу життя, прав людини, гендерної рівності, пропаганди культури миру й ненасильства, громадянства світу й усвідомлення цінності культурного різноманіття і внеску культури в сталий розвиток;
- розширення та поглиблення теоретичних знань організації та обладнання сучасного високотехнологічного стоматологічного кабінету, матеріалознавства в терапевтичній стоматології, сучасних технологій препарування та пломбування каріозних порожнин, етапів ендодонтичного лікування зубів та засвоєння широкого спектру необхідних мануальних навичок по окремим етапам лікування зубів – препарування та пломбування каріозних порожнин, реставрації зубів, сучасних ендодонтичних протоколів лікування кореневих каналів на пластмасових чи природніх (видалених за медичними показаннями) моделях зубів («фантомах»).

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою «Стоматологія», формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Згідно зі «Стандартом вищої освіти України» та освітньо-професійної програми «Стоматологія» вибіркова дисципліна «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти таких **компетентностей**:

– *інтегральна*: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

– *загальні*:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

– *спеціальні*:

СК 4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

СК 9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

СК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Результати навчання для дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Стоматологія»:

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

ПРН 7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.

ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

ПРН. 22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

По завершенню вивчення дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- різні техніки ізоляції операційного поля з використання системи «Кофердам», їх вибір в залежності від клінічної ситуації;
- обґрунтування вибору способів препарування каріозних порожнин різної локалізації в залежності від глибини, перебігу карієсу, віку пацієнта тощо;
- принципи та етапи препарування каріозних порожнин різної локалізації;

- особливості препарування каріозних порожнин I-V класів за Блекум під сучасні композиційні матеріали;
- показання до використання, методику виконання мінімально-інвазивних технік препарування каріозних порожнин;
- етапи адгезивної підготовки до пломбування каріозних порожнин матеріалами світлового способу твердіння;
- етапи реставрації фронтальних і бокових зубів з каріозними та некаріозними ураженнями твердих тканин;
- етапи препарування твердих тканин фронтальних і бокових зубів верхньої та нижньої щелепи при лікуванні ускладненого карієсу з метою створення доступу до порожнини зуба;
- показання та методику проведення трепанації коронок різних груп зубів;
- сучасні протоколи інструментальної обробки кореневих каналів з використанням ручних та ротаційних інструментів;
- сучасні протоколи іригації кореневих каналів;
- методи усунення ускладнень ендодонтичного лікування: видалення уламків інструментарію, усунення перфорацій дна порожнини зуба та стінок кореневого каналу;
- способи пломбування кореневих каналів з використанням сучасних високотехнологічних методик.

вміти:

- обирати техніку та проводити ізоляцію операційного поля з використанням системи «Кофердам» в залежності від клінічної ситуації;
- визначати способи та дотримуватись принципів препарування каріозних порожнин різної локалізації;
- проводити поетапне препарування каріозних та некаріозного походження порожнин (в т.ч. атипових) під сучасні композиційні матеріали;
- визначати показання та проводити препарування каріозних порожнин мінімально-інвазивними техніками;
- проводити етапи адгезивної підготовки твердих тканин зуба до пломбування каріозних порожнин матеріалами світлового способу твердіння;
- поетапно реставрувати фронтальні і бокові зуби з каріозними та некаріозними ураженнями твердих тканин;
- проводити препарування твердих тканин фронтальних і бокових зубів верхньої та нижньої щелепи при лікуванні ускладненого карієсу з метою створення доступу до порожнини зуба;
- визначати показання та проводити трепанації коронок різних груп зубів;
- проводити інструментальну обробку кореневих каналів з використанням ручних та ротаційних інструментів, сучасних ендоапаратів;
- використовувати сучасні протоколи іригації кореневих каналів;
- усувати ускладнення, які можуть виникати при ендодонтичному лікуванні, проводити видалення уламків інструментарію, закриття перфорацій дна порожнини зуба та стінок кореневого каналу;
- пломбувати кореневі канали з використанням сучасних високотехнологічних методик.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції – не передбачено

Тематичний план практичних занять із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Сучасні технології лікування одонтопатології	30
	Змістовий модуль 1. Сучасні технології лікування неускладненого карієсу та некаріозних уражень зубів	16
1. 2.	Ізоляція операційного поля з використання системи «Кофердам». Техніки накладання кофердама в залежності від клінічної ситуації. – основні та додаткові компоненти системи для накладання кофердама, призначення інструментів та аксесуарів набору; – переваги та недоліки використання кофердама; – види кламерів, їх будова та призначення; – види рамок, їх призначення; – методика накладання кофердама технікою «спочатку кламер»; – методика накладання кофердама технікою «спочатку кофердам»; – методика накладання кофердама технікою «дуги»; – методика накладання кофердама технікою «крил»; – накладання кофердама на групу зубів; – переваги та недоліки різних технік накладання кофердама.	4
3.	Препарування каріозних та некаріозного походження порожнин (в т.ч. атипових) під сучасні композиційні матеріали. – основні принципи препарування під композиційні матеріали; – варіанти підходу до створення фальцю; – поняття «профілактичного пломбування»; – особливості поетапного препарування каріозних та некаріозного походження порожнин під композиційні матеріали.	2
4.	Мінімально-інвазивні техніки препарування каріозних порожнин – вибір М.І.техніки препарування каріозних порожнин в залежності від класу уражень за Г.Маунтом; – обґрунтування вибору та етапи препарування каріозних порожнин технікою bate-save препарування; – обґрунтування вибору та етапи препарування каріозних порожнин технікою вертикального тунелю (класична та модифікована техніки); – обґрунтування вибору та етапи препарування каріозних порожнин технікою горизонтального тунелю; – обґрунтування вибору та етапи препарування каріозних порожнин технікою slot-препарування; – показання, методика виконання мікропрепарування (енамелопластика);	2

	– поняття, показання до використання ART-методики лікування зубів.	
5.	Адгезивна техніка пломбування каріозних порожнин – протоколи проведення тотального (total etching), вибіркового (selective etching), само протравлювання (self etching); – кондиціювання твердих тканин зуба: мета, показання, засоби та методика проведення; – поняття «колапса колагенових волокон»: причини виникнення, наслідки, заходи попередження; – поняття «гібридної зони»; – групи адгезивних систем в залежності від механізму з'єднання з дентином; – методика використання адгезивних систем різних поколінь.	2
6. 7	Реставрація фронтальних зубів (техніка прямої реставрації) – особливості організації роботи стоматологічного кабінету на реставраційному прийомі; – умови роботи з композиційними матеріалами; – етапи проведення реставрації фронтальних зубів різними техніками; – методики визначення кольору і прозорості зубних тканин; – значення поверхневого шару, інгібованого киснем; – контрольні тести при побудові реставрації (при внесенні композита, при пластичній обробці порції композита, при фінішній обробці реставрації); – поняття «направленої полімеризації»; – аксесуари та методики відновлення контактних площин фронтальних зубів; – етапи фінішної обробки реставрації (макро-, мікроконтурування); – засоби та методика поліровки поверхонь і контактних пунктів реставрації. <i>Самостійна робота. Техніки прямої реставрації фронтальних зубів.</i> – побудова реставрації фронтальних зубів технікою стратифікації за Л.Ваніні; – побудова реставрації фронтальних зубів технікою біоміметики за С.Радлінським; – побудова реставрації фронтальних зубів відповідно концепції натуральних шарів за Д.Дічі; – побудова реставрації фронтальних зубів біламінарною технікою за П.Базос; <i>реставрація фронтальних зубів з використанням методики «силіконового ключа».</i>	4
8.	Реставрація бічних зубів (техніка прямої реставрації) – етапи проведення реставрації бічних зубів; – сучасні матричні системи та аксесуари для відновлення контактної точки премолярів та молярів; – методи відновлення контактної точки; – методика «відкритого» та закритого «сандвіча»; – методики побудови реставрації бічних зубів; – фінішна обробка реставрації бічних зубів (макро-, мікроконтурування); – засоби та методика поліровки поверхонь і контактних пунктів	2

	реставрації. – оцінка якості реставрації; – причини виникнення та корекція ускладнень при виконанні реставрації. <i>Самостійна робота. Техніки прямої реставрації бокових зубів.</i> – моделювання оклюзійної поверхні бокових зубів методикою «прямого карвінга»; – моделювання оклюзійної поверхні бокових зубів за принципом «конверта»; <i>реставрація бічних зубів з використанням методики «силіконового ключа».</i>	
Змістовий модуль 2. Сучасні технології ендодонтичного лікування зубів		12
9.	Препарування твердих тканин фронтальних зубів верхньої та нижньої щелепи при лікуванні ускладненого карієсу. Трепанація коронок різців, ікол. Створення вільного доступу до порожнини зуба та її остаточне формування. – поняття «ендодонта»; – типи будови кореневих каналів за F.Weine – клініко-анатомічні варіанти будови порожнини зуба та кореневих каналів різців та ікол верхньої та нижньої щелепи; – схема проекції уст кореневих каналів різців, ікол на оральну поверхню; – етапи розкриття порожнини зуба; – методика трепанації коронок різців верхньої та нижньої щелепи; – методика трепанації коронок ікол верхньої та нижньої щелепи; – особливості створення доступу до порожнини зуба різців та ікол за наявності каріозних порожнин; – помилки та ускладнення при проведенні ендодонтичного доступу в різцях та іклах, методи їх запобігання та усунення.	2
10.	Препарування твердих тканин бокових зубів верхньої та нижньої щелепи при лікуванні ускладненого карієсу. Трепанація коронок премолярів і молярів. Створення вільного доступу до порожнини зуба та її остаточне формування. – клініко-анатомічні варіанти будови порожнини зуба та кореневих каналів премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи; – схема проекції уст кореневих каналів на жувальну поверхню премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи; – сучасні інструменти для створення доступу та препарування порожнин зуба; – основні етапи розкриття порожнини зуба премолярів та молярів; – методика трепанації коронок премолярів верхньої та нижньої щелепи; – методика трепанації коронок молярів верхньої та нижньої щелепи; – особливості створення доступу до порожнини зуба премолярів та молярів за наявності каріозних порожнин; – помилки та ускладнення при проведенні ендодонтичного доступу в різцях та іклах, методи їх запобігання та усунення.	2
11.	Етапи інструментальної обробки кореневих каналів з	

	використанням ручних інструментів. Іригація кореневих каналів: сучасні протоколи. – сучасні ендодонтичні інструменти для препарування кореневих каналів: групи, призначення; – характеристика ендодонтичних інструментів за стандартами ISO; – клініко-анатомічні утворення кореневого каналу: поняття рентгенологічної, анатомічної та фізіологічної верхівки; – методи визначення робочої довжини кореневого каналу (розрахунковий (табличний), анатомічний, рентгенологічний, електрометричний (апекслокація), метод «паперових штифтів» (bleeding point); – поняття «римінгу», «файлінгу» кореневого каналу; – суть та методика апікально-коронкових технік препарування кореневого каналу з використанням ручних інструментів; – суть та методика коронково-апикальних технік препарування кореневого каналу з використанням ручних інструментів; – групи, механізм дії антисептичних розчинів для дезінфекції системи кореневого каналу; – методи антисептичної обробки кореневого каналу; – сучасні протоколи іригації кореневого каналу.	
12.	Інструментальна обробка кореневих каналів з використанням ротаційних ендодонтичних інструментів та сучасних ендоапаратів. – переваги та недоліки ротаційних способів препарування кореневих каналів; – сучасні ендодонтичні апарати: їх функції і призначення. – методика роботи з нікель-титановими ротаційними інструментами; – використання препаратів для хімічного розширення кореневих каналів, рідин- та гелів-лубрикантів; – помилки і ускладнення при ротаційному розширенні кореневих каналів. <i>Самостійна робота. Ротаційні ендодонтичні інструменти та системи для препарування кореневих каналів.</i> – типи ендодонтичних систем для машинного препарування кореневих каналів (ротаційні, реципрокні, комбіновані); – ендодонтичні наконечники: різновиди в залежності від режиму роботи (низькошвидкісні з редуцією обертів, зворотньо-поступальними рухами, зворотньо-поступальними та вертикальними рухами, вібраційні).	2
13.	Методи усунення ускладнень ендодонтичного лікування: видалення уламків інструментарію, усунення перфорацій дна порожнини зуба та стінок кореневого каналу. – аналіз причин виникнення ускладнень ендодонтичного лікування на різних етапах; – використання лічильника використання файлів; – усунення помилок при створенні доступу до кореневих каналів; – використання збільшувальних оптичних систем (стоматологічного мікроскопу, бінокулярних лінз); – методика проходження кореневого каналу технікою «by pass»; – техніка закриття перфорацій дна порожнини зуба та кореневих каналів з використанням препаратів на основі триоксидент мінералів	2

	(МТА). <i>Самостійна робота. Техніки видалення уламків ендодонтичних інструментів.</i> – видалення уламків ендодонтичних інструментів методом «косічки»; – видалення уламків ендодонтичних інструментів з використанням ультразвукових систем та файлів; спеціальні системи та інструменти для видалення ендодонтичних уламків.	
14.	Сучасні технології пломбування кореневих каналів. – вимоги до якісної obturaції кореневого каналу; – методи obturaції кореневих каналів; – методика obturaції кореневого каналу з використанням біокерамічного силера; – методика obturaції кореневого каналу з використанням вертикальної конденсації розігрітої гутаперчі; – методика obturaції кореневого каналу технікою «безперервної хвилі»; – оцінка якості пломбування кореневого каналу.	2
15.	Залік	6

Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає:

- опрацювання теоретичного матеріалу згідно переліку питань до практичного заняття – 14 год;
- опрацювання тем, винесених для самостійного опрацювання з ознайомленням з методиками виконання практичних завдань шляхом перегляду навчальних відеофільмів, майстер-класів, тощо) – 40 год;
- підготовка до заліку – 6 год.

Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять

№ п/п	Тема	К-сть годин
1.	Техніки прямої реставрації фронтальних зубів. – побудова реставрації фронтальних зубів технікою стратифікації за Л.Ваніні; – побудова реставрації фронтальних зубів технікою біоміметики за С.Радлінським; – побудова реставрації фронтальних зубів відповідно концепції натуральних шарів за Д.Дічі; – побудова реставрації фронтальних зубів біламінарною технікою за П.Базос; – реставрація фронтальних зубів з використанням методики «силіконового ключа».	12
2.	Техніки прямої реставрації бокових зубів. – моделювання оклюзійної поверхні бокових зубів методикою «прямого карвінга»; – моделювання оклюзійної поверхні бокових зубів за принципом «конверта»;	8

	– реставрація бічних зубів з використанням методики «силіконового ключа».	
3.	Ротаційні ендодонтичні інструменти та системи для препарування кореневих каналів. – типи ендодонтичних систем для машинного препарування кореневих каналів (ротаційні, реципрокні, комбіновані); – ендодонтичні наконечники: різновиди в залежності від режиму роботи (низькошвидкісні з редуцією обертів, зворотньо-поступальними рухами, зворотньо-поступальними та вертикальними рухами, вібраційні).	10
4.	Техніки видалення уламків ендодонтичних інструментів. – видалення уламків ендодонтичних інструментів методом «косічки»; – видалення уламків ендодонтичних інструментів з використанням ультразвукових систем та файлів; – спеціальні системи та інструменти для видалення ендодонтичних уламків.	10

Індивідуальні завдання:

1. Підготовка фантомів з видаленими натуральними зубами для препарування каріозних порожнин та ендодонтичної роботи.
2. Підготовка наукових студентських робіт та доповіді на наукових конференціях.
3. Участь у конкурсах професійної майстерності, фахових студентських олімпіадах з дисципліни.

Перелік практичних навичок, які засвоюють здобувачі освіти при вивченні дисципліни.

1. Накладання кофердама технікою «спочатку кламер»;
2. Накладання кофердама технікою «спочатку кофердам»;
3. Накладання кофердама технікою «дути»;
4. Накладання кофердама технікою «крил»;
5. Накладання кофердама на групу зубів;
6. Поетапне препарування каріозних порожнин під композиційні матеріали.
7. Препарування каріозних порожнин технікою bate-cave;
8. Препарування каріозних порожнин технікою вертикального тунелю (класична та модифікована техніки);
9. Препарування каріозних порожнин технікою горизонтального тунелю;
10. Препарування каріозних порожнин технікою slot-препарування;
11. Мікропрепарування (енамелопластика);
12. Поетапна підготовка твердих тканин зуба до адгезивного пломбування;
13. Поетапна реставрація фронтальних зубів різними техніками (стратифікації за Л.Ваніні; біоміметики за С.Радлінським; концепції натуральних шарів за Д.Дічі; біламінарною технікою за П.Базос);
14. Поетапна реставрація бічних зубів. Моделювання жувальної поверхні технікою «прямого карвінга», «силіконового ключа», за принципом «конверта»;
15. Трепанція коронок зубів верхньої та нижньої щелепи;
16. Визначення робочої довжини кореневого каналу різними методами;
17. Коронково-апикальні техніки препарування кореневого каналу з використанням ручних інструментів;

18. Апікально-коронкові техніки препарування кореневого каналу з використанням ручних інструментів;
19. Препарування кореневого каналу з використанням нікель-титанових ротаційних інструментів;
20. Видалення уламків ендодонтичних інструментів методом «косічки»;
21. Видалення уламків ендодонтичних інструментів з використанням ультразвукових систем та файлів;
22. Проходження кореневого каналу технікою «by pass»;
23. Техніка закриття перфорацій дна порожнини зуба та кореневих каналів з використанням матеріалів на основі МТА.
24. Обтурація кореневого каналу з використанням вертикальної конденсації розігрітої гутаперчі;
25. Методика обтурації кореневого каналу з використанням біокерамічного силера;
26. Обтурація кореневого каналу технікою «безперервної хвилі».

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включають поточний контроль знань і навичок. Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи оцінювання, щобазується на визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Науково - педагогічний працівник обов'язково оцінює успішність здобувача вищої освіти на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою. Критерії оцінювання визначені робочою навчальною програмою з дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології», яка затверджена на вченій раді міжнародного факультету ПДМУ. Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи здобувачів освіти як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до їх відома на початку вивчення дисципліни. Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться. Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включає вхідний, поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок. При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1).

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж

		90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	В	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	С	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	Д	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Е	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, володіє менш ніж 60% знань з теми під час опитування, та усіх видів контролю.

Залік проводиться на останньому практичному занятті за результатами поточного оцінювання. Цей вид підсумкового контролю не передбачає ніяких додаткових письмових робіт чи тестування на останньому занятті. Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених аудиторних занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3,00»;
- наявність фантомів з виконаними практичними завданнями та фотопротоколи практичних завдань.

Результат навчання оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) та багатобальною шкалою. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 200-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент з дисципліни – 200. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент – 122. Результати навчання – «середня оцінка з дисципліни» і «бали», які отримав здобувач вищої освіти, мають бути внесені в академічний журнал. У разі виконання студентом умов отримання заліку, викладач виставляє у залікову відомість «зараховано» і

кількість балів, яку набрав студент за дисципліну. У випадку, коли середня оцінка за дисципліну нижче «3,0», студент не отримує залік. Викладач вносить в першу залікову відомість «не зараховано» і кількість балів, яку набрав студент за дисципліну. Викладач здає відомість в деканат в день останнього заняття. Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3», повинні ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру, в іншому випадку здобувач вищої освіти може бути відрахований, як такий що не виконав навчальний план.

Таблиця № 2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою	
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно	
2,1	50	34	84			
2,15	52	34	86			
2,2	53	35	88			
2,25	54	36	90			
2,3	55	37	92			
2,35	56	38	94			
2,4	58	38	96			
2,45	59	39	98			
2,5	60	40	100			
2,55	61	41	102			
2,6	62	42	104			
2,65	64	42	106			
2,7	65	43	108			
2,75	66	44	110			
2,8	67	45	112			
2,85	68	46	114			
2,9	70	46	116			
2,95	71	47	118			
3	72	50	122	E	3 задовільно	
3,05	73	50	123			
3,1	74	50	124			
3,15	76	50	126			
3,2	77	51	128			
3,25	78	52	130	D		3 задовільно
3,3	79	53	132			
3,35	80	54	134			
3,4	82	54	136			
3,45	83	55	138			
3,5	84	56	140	C	4 добре	
3,55	85	57	142			
3,6	86	58	144			
3,65	88	58	146			

3,7	89	59	148			
3,75	90	60	150			
3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			
3,95	95	63	158			
4	96	64	160	В		
4,05	97	65	162			
4,1	98	66	164			
4,15	100	66	166			
4,2	101	67	168			
4,25	102	68	170			
4,3	103	69	172			
4,35	104	70	174			
4,4	106	70	176			
4,45	107	71	178			
4,5	108	72	180			А
4,55	109	73	182			
4,6	110	74	184			
4,65	112	74	186			
4,7	113	75	188			
4,75	114	76	190			
4,8	115	77	192			
4,85	116	78	194			
4,9	118	78	196			
4,95	119	79	198			
5	120	80	200			

Методи навчання

При вивченні вибіркової дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» використовуються наступні методи навчання:

- вербальні (пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види мануальних робіт (ізоляція операційного поля, препарування, пломбування каріозних порожнин, ендодонтичні маніпуляції).
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні, які передбачають пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння здобувачами вищої освіти;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- метод проблемного викладу, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання здобувач вищої освіти полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача; цей МН реалізується шляхом навчання здобувачів вищої освіти на проблемних ситуаціях з метою успішної

попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;

– частково-пошуковий або евристичний, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, здобувачи вищої освіти – гіпотезу;

– дослідницький, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності здобувачу вищої освіти шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.

Методи контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти знань, умінь і навичок з вибіркової дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології» використовують різні методи й форми контролю.

Найпоширенішим методами контролю є: усний та письмовий контроль, перевірка якості виконання практичних завдань, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Контроль шляхом **усного опитування** сприяє опануванню логічним мисленням, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку. Застосовується на практичних заняттях і консультаціях.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка здобувачів вищої освіти до відповіді та викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

Використання усного контролю сприяє тісному контакту між викладачем і здобувачем вищої освіти, забезпечує feedback, дає змогу виявити обсяг і ґрунтовність знань, прогалини й неточності в знаннях здобувачів вищої освіти та одразу ж їх виправити. Утім, такий вид контролю потребує надто багато часу на перевірку. Крім того, здобувач вищої освіти під час опитування хвилюються, тому оцінка нерідко буває суб'єктивною.

Письмовий контроль. Призначення цього контролю – з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння здобувачем вищої освіти знаннями, вміннями й навичками з навчальної дисципліни, визначення їхньої якості – правильності, повноти, точності, усвідомленості, вміння застосувати теоретичні знання на практиці.

Письмова перевірка здійснюється у формі короткої перевіркової роботи, написання відповіді на питання, тощо. Питання перевірочних робіт, завдання, вправи охоплюють програмний матеріал, є чітко сформульовані для виявлення знання фактичного матеріалу, відповідають рівню знань здобувачів вищої освіти і водночас вимагають від здобувачів вищої освіти певних зусиль, необхідних для їх виконання. Домашні завдання можуть виконуватися у вигляді написання коротких конспектів, схем, замальовок.

Практична перевірка застосовується для оцінки оволодіння системою практичних професійних умінь і навичок і проводиться під час проведення практичних занять.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання здобувачем вищої освіти своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б

відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх. Показник сформованості самоконтролю – усвідомлення здобувач вищої освіти правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Метод самооцінки. Передбачає об'єктивне оцінювання здобувачем вищої освіти досягнутих результатів.

Для формування здатності до самоконтролю і самооцінки викладач мотивує виставляння оцінки, пропонує здобувачу вищої освіти самому оцінити свою відповідь. Дієвим засобом є й організація взаємоконтролю, рецензування відповідей товаришів. При цьому здобувач вищої освіти ознайомлюються із нормами й критеріями оцінювання знань. Взяття до уваги результатів самоконтролю і самооцінки знань викладачем при виставленні кінцевої оцінки робить їх вагомими, позитивно впливає на формування відповідальності за навчальну роботу, на виховання чесності, принциповості, почуття власної гідності, дотримання принципів академічної доброчесності.

Методичне забезпечення

1. Силабус для здобувачів вищої освіти з вивчення дисципліни «Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології»;
2. Плани практичних занять з дисципліни;
3. Мультимедійні презентації, відеофільми за темами практичних занять з дисципліни;
4. Мультимедійні презентації та тести для контролю знань за темами, що винесені для самостійного опрацювання.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ):

1. Фантомний курс сучасних технологій лікування одонтопатології: навчальний посібник. / І.М. Ткаченко та ін. За редакцією професора І.М.Ткаченко – Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2025 р. - 396 с
2. Терапевтична стоматологія: у 4 т.: підручник. Т. 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології / М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, Л.Ф.Сідельнікова та ін.; за ред. А.В.Борисенка. — видання 4-те, перероблене та доповнене.- К.: ВСВ "Медицина", 2020. - 456 с.

Допоміжна:

3. Алгоритми практичних навичок з пропедевтики терапевтичної стоматології: навчальний посібник. / І.М. Ткаченко, І.Я. Марченко, М.А. Шундрик та ін. - Полтава:ТОВ «АСМІ», 2020 р. - 172 с.
4. Algorithms of Practical Skills in Propaedeutics of Therapeutic Dentistry / Tkachenko I.M., Marchenko I.Y., Shundrik M.A. – Poltava: “ASMI”, 2021. – 160 p.
5. Карієс зубів. Клінічна настанова, заснована на доказах. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». Київ, 2024. – 66 с. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/2024_kn_kariyes_zubiv.pdf
6. Стандарт медичної допомоги. Карієс зубів. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2024 року № 869. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/smd_869_23052024.pdf

7. Propaedeutics of therapeutic dentistry. The textbook for higher education applicants of dental and foreign faculties of higher education institutions of Ministry of health of Ukraine/ I.M. Tkachenko, I.Y. Marchenko, M.A. Shundryk, Z.Y. Nazarenko, S.A. Pavlenko, O.V. Pavlenkova, A.I. Sydorova, Y.Y. Vodoriz, N.M. Brailko / Magnolia 2006, 2023. – 416 p.
8. Carlos Rocha Gomes Torres Modern Operative Dentistry // Springer — 2020. – 720 p.
9. Mahmoud Torabinejad, Ashraf F. Fouad, Shahrokh Shabahang Endodontics. Principles and Practice / Sixth edition // Elsevier. – 2021. -- 501 p.
10. V. Gopikrishna Grossman's endodontic practice / 14th edition // Wolters Kluwer Health. – 2021. - 517 p.

Інформаційні ресурси

- <http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevanii-skorikova-l-a-volkov-v-a-bajenova-n-p.html>
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevaniy-skorikova.html>
- http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/terapevticheskaja/8.
- http://stomatbook.blogspot.com/p/blog-page_14.html.
- <http://ru.bookos.org/g/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F>.
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/153-terapevticheskaya-stomatologiya-borovskij.html>

- <http://knigi.tr200.net/f.php?f=%EF%F0%E5%EF%E5%E4%E5%E2%F2%E8%EA%E0+%F2%E5%F0%E0%EF%E5%E2%F2%E8%F7%E5%F1%EA%EE%E9+%F1%F2%EE%EC%E0%F2%EE%EB%EE%E3%E8%E8&p=0>
- http://mirknig.com/knigi/nauka_ucheba/1181309066-terapevticheskaya-stomatologiya-uchebnik.html

Розробники: Ткаченко І.М. – завідувач кафедри, д.мед.н., професор
Марченко І.Я. – завуч кафедри, к.мед.н., доцент